

Zemřel doc. JUDr. Karel Schelle, CSc., spiritus rector Encyklopedie českých právních dějin

Brzy poté, co pražskou Katedru právních dějin postihla nenahraditelná ztráta v podobě úmrtí prof. Karla Malého, musí se se ztrátou svého dlouholetého člena vyrovnat také brněnská Katedra dějin státu a práva. Čtvrt roku po svých sedmdesátých čtvrtých narozeninách v Brně 16. května 2026 zemřel doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.

Jako právní historik spojil doc. K. Schelle téměř celou svou profesní dráhu s alma mater – brněnskou Masarykovou univerzitou (v době jeho studia a počátku profesní dráhy Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně) a její právnickou fakultou. Pro nadaného brněnského rodáka, narozeného 16. února 1952 a vyrůstajícího v samém centru města, to byla přirozená volba. Na právnické fakultě, obnovené jen krátce předtím, studoval v letech 1971 až 1976 a po absolvování základní vojenské služby nastoupil na její Katedru dějin státu a práva. S katedrou byl ovšem v užším kontaktu již dříve, protože svůj zájem o právní historii projevil už jako student, když se opakovaně a úspěšně zúčastňoval soutěže ve SVOČ. V roce 1978 absolvoval rigorózní zkoušku a v roce 1986 v Praze obhájil kandidátskou disertační práci. Na fakultě se stal jedním z prvních polistopadových docentů, když se habilitoval hned v roce 1991. V devadesátých letech se stal proděkanem Právnické fakulty MU (1991 až 1995), vedoucím Katedry dějin státu a práva (1992 až 1995) a z titulu funkce proděkana krátce i zastupujícím děkanem. V první polovině devadesátých let byl rovněž členem Vědecké rady Právnické fakulty MU a Vědecké rady MU. V roce 1994 mu byla udělena pamětní medaile Právnické fakulty MU a rok nato pamětní medaile MU. Na katedře působil až do února roku 2020, kdy dovršil věk 68 let a rozhodl se odejít do starobního důchodu. Ani pak však kontakt s katedrou nepřerušil, neboť zcela neutlumil některé své aktivity, které jej s katedrou spojovaly. A to přesto, že jej již delší dobu trápily zdravotní problémy, které lékaři nejednou museli řešit hospitalizací, případně i operací.

Vedle brněnské právnické fakulty působil doc. Schelle též na dalších vysokých školách. V letech 1991 až 1993 učil na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a v letech 1995 až 2000 vedl oddělení společenských věd Ústavu aplikovaných disciplín Fakulty podnikatelské Vysokého učení technického v Brně. V letech 2001 až 2003 stál jako rektor v čele Vysoké školy Karla Engliše v Brně, kde zároveň předsedal Akademické radě a vedl Ústav právních disciplín, a následně v letech 2004 až 2018 působil jako koordinátor právnických programů na Brno International Business School (B.I.B.S.).

K učitelskému působení doc. Schelleho se více či méně pojí také členství v radě Ústavu právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (1991 až 1993), ve Společnosti pro rozvoj vzdělávání a vědy (od roku 2003), v Československé napoleonské

společnosti Brno (v letech 2005 až 2020), v Matici moravské (2005 až 2020), ve Sdružení historiků České republiky (2005 až 2021), v Moravskoslezské akademii pro vzdělávání, vědu a umění (2006 až 2020) a v The American Institute for Central European Legal Studies (2009 až 2022). Zejména však stál v roce 2009 u zrodu Evropské společnosti pro právní dějiny (The European Society for History of Law) a jí vydávaného anglicky a německy psaného recenzovaného časopisu *Journal on European History of Law* s významným zapojením zahraničních autorů. Evropskou společnost pro právní dějiny pak až do své smrti vedl.

Pracovitost doc. Schelleho se výrazně promítla zejména do jeho publikační činnosti. Byl nesporně nejpłodnějším českým autorem v oboru právní historie, i když se neomezoval jen na ni. Jeho doménou se stala problematika organizace státní správy v habsburské monarchii a pak

v Československu, i když se ve svých právněhistorických pracích věnoval i dlouhé řadě jiných otázek. Významně se podílel též na tvorbě učebnic k povinným předmětům České právní dějiny a Obecné právní dějiny, ve výuce na brněnské Právnické fakultě do nedávné doby používaných jako povinná literatura. Pro výuku v bakalářských studijních programech sám připravil dvě stále aktuální pomůcky k předmětu Dějiny české veřejné správy a podílel se na učební pomůcce pro Dějiny trestního práva, též stále ještě předepisované jako povinná literatura. Nepublikoval ovšem jen právněhistorické práce, ale z jeho pera vzešly též práce věnované platnému právu. Množství a šíře jeho publikačních aktivit jsou proto obdivuhodné, i když v nich někdy kvantita přebíjela kvalitu. Některé jeho práce proto čelily silné kritice.

Vedle působení v akademické sféře se doc. Schelle věnoval i právní praxi. Byl členem České advokátní komory, stál v čele rodinné advokátní kanceláře a po roce 2006 působil též jako rozhodce Evropského rozhodcovského soudu, zřízeného obchodní společností Arbitrážne a mediačné centrum/Centre de mediation et d'arbitrage, a.s. se sídlem v Košicích.

Uvedené výčty napovídají, že doc. Schelle byl neobyčejně činnorodý člověk, přímo sršící aktivitou a nápady na nové publikace, konference, grantové projekty ... I proto zpravidla pracoval v tandemu, aby vedle něj stál někdo, kdo pomůže s jejich praktickou realizací. V posledních letech to byl současný vedoucí brněnské Katedry dějin státu a práva prof. Jaromír Tauchen. Když připomenu jen to nejpodstatnější, na fakultě spolu iniciovali a rozhodující měrou organizačně zajistili dlouhou řadu vědeckých a doktorandských konferencí, katedrální grant věnovaný vývoji soukromého práva, založení a fungování zmíněné *Evropské společnosti pro právní dějiny* a vydávání jejího časopisu a zejména nedávno završené monumentální *Encyklopedie českých právních dějin*. I když jen menším dílem, ale doc. Schelle se podílel i na přípravě dvoudílných *Dějin Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (1919–2019)*. Dovolím si tvrdit, že kdyby s ubíhajícím časem všechny

jeho realizované nápady zapadly a zapomnělo se také na všechny jeho odborné práce, monumentální šestadvacetisvazková *Encyklopedie českých právních dějin*, která by bez jeho impulsu, energie a organizační práce nikdy nespátřila světlo světa, v propadlišti dějin rozhodně ještě dlouho neskončí. On přišel s nápadem vydávat ji, vymýšlel první hesla, oslovoval vhodné autory a urgoval je, když se s dodáním hesel opožďovali, přesvědčil vydavatele, aby se do tohoto dlouhodobého projektu s nejistým výsledkem pustili, a samozřejmě do ní také přispíval jako autor.

Zájmy doc. Schelleho se ovšem nepojily jen k právní historii a právu. V šedesátých letech jej oslovoval především nový proud v české literatuře a pop-music. Mladistvé okouzlení českou literaturou v sedmdesátých letech vystřídala vášně pro divadlo a operu. Na začátku devadesátých let jej pohltila práce, a tak se k operě a divadlu s manželkou soustavněji vrátili až po padesátce, kdy se navíc otevřela možnost navštěvovat také přední operní domy v Evropě i mimo ni. Díky tomu se mohl zaposlouchat do hlasů dlouhé řady českých i světových hvězd operního nebe. V posledních letech se škála jím navštěvovaných představení rozšířila o představení dětská, na která vodil svá vnoučata. Jeho druhou velkou zálibou se stalo cestování. Mnohačetné cesty do zahraničí jej přivedly na všechny kontinenty s výjimkou Austrálie a Antarktidy.

S doc. K. Schellem jsme vedle sebe kráčeli více než padesát let. Přestože se narodil jen o necelé tři týdny později než já, na fakultě studoval o ročník níž. Tam jsme se tedy jistě nejednou viděli, ale nevěděli jsme o sobě. Později jsme se občas potkali na pravidelných setkáních kateder dějin státu a práva, v jejichž pořádání se tehdejší československé katedry střídaly, nebo na vědeckých konferencích v Brně či v Praze. Zejména jsme se však sešli v roce 1986 v Praze, když jsme ve stejný den obhajovali své kandidátské práce. Původně sporadické kontakty se staly pravidelnými, když mě na začátku devadesátých let spolu s prof. E. Vlčkem přizvali k práci na brněnské právnické fakultě, zpočátku na zkrácený úvazek (a primárně k výuce římského práva), po čtyřech letech už plnohodnotně (a pro právní historii). U prvního většího společného projektu jsme se spolu i s dalšími členy katedry sešli na konci devadesátých let při přípravě třídílné učebnice *Právních dějin*, abychom pak spolupracovali na řadě další větších či menších projektů.

Když se funkce vedoucího katedry vzdal prof. E. Vlček, nabízel se doc. K. Schelle jako jeho přirozený nástupce. Přestože z logiky věci měl na tuto funkci „nárok“ a též lepší předpoklady pro řízení katedry, z tehdejší situace vyplynulo, že jsem se funkce vedoucího musel ujmout já. Přestože pak s řadou mých řešení nesouhlasil, neboť naše představy o řízení katedry byly i díky našemu naturelu odlišné, do větší kontroverze jsme se až na jednu či dvě výjimky nedostali. A dostat se s ním do konfliktu nebylo díky jeho impulzivní povaze a ostře vyhraněným názorům na některé záležitosti a osoby těžké. Podstatné však bylo, že svými z části již zmíněnými náměty, „technicky“ pak realizovanými zejména jeho nejbližším spolupracovníkem J. Tauchenem, pomáhal katedru výrazně posouvat, a to jak na našem česko-slovenském dvorečku, tak v širším středoevropském kontextu. I potom, když doc. Schelle ukončil svůj pracovní poměr na fakultě, jsme kontakty zcela nepřerušili a spolu s některými současnými i bývalými členy katedry jsme se občas scházeli i nad rámec oficiálních příležitostí, přičemž iniciátorem těchto posezení byl zpravidla právě on.

S doc. Karlem Schellem odešel kousek brněnské právnické fakulty, kus české právní historiografie a velký kus brněnské katedry dějin státu a práva.

Ladislav Vojáček

doi: 10.14712/2464689X.2026.565